

AZ ORSZÁGOS ORVOSTUDOMÁNYI KÖNYVTÁR ÉS DOKUMENTÁCIÓS KÖZPONT ÉS TÁJÉKOZTATÓ MUNKÁJA

Székely Sándor

Országos Orvostudományi Könyvtár és Dokumentációs Központ

Az orvostudományi dokumentáció és tájékoztatás nemzetközi hagyományai a múlt századba nyulnak vissza. Hazánkban azonban csak 1949 óta van szervezett orvostudományi dokumentáció és tájékoztatás; ekkor alakult meg ugyanis az Országos Orvostudományi Könyvtár és Dokumentációs Központ /OOKDK/ előde, az Orvostudományi Dokumentációs Központ /ODK/. Az 1956-ban életbe lépett könyvtári törvény értelmében 1960-ban az ODK-t OOKDK-vá szervezték át. Az új intézményben a dokumentációs-információs tevékenység mellett a könyvtári hálózat kialakítása és működésbe állítása jelentett új és nagy feladatot, amely azonban végeredményben összefügg az orvosok szakirodalmi tájékoztatásával. Az elgondolás ugyanis kezdetől fogva az volt, hogy az orvosok tájékoztatását közel kell vinni a "fogyasztóhoz", és nagymértékben a könyvtári hálózat révén kell az orvosok tájékoztatási igényeit kielégíteni.

Az OOKDK létszáma 31 fő, ehhez 7 részfoglalkozású dolgozó járul összesen napi 22 óra foglalkoztatottsággal. Az intézet részlegei: igazgatás és gazdasági ügyek /4 fő/, dokumentációs osztály /11 fő és a részfoglalkozásuk nagy része/, módszertani osztály /4 fő/, könyvtári osztály /4 fő/, reprográfiai osztály /4 fő/ és 4 fő kiegészítő munkaerő.

Az intézet helyiségeinek alapterülete 624 m². 1970-ben 622 kurrens folyóirat járt az OOKDK-ba. Ez az állomány, valamint a budapesti Semmelweis Orvostudományi Egyetem Központi Könyvtárába - amellyel az OOKDK megalakulása óta szoros együttműködésben dolgozik - járó mintegy 900 folyóirat-féleség képezi a dokumentációs bázist. Az OOKDK könyvállománya 1970-ben /az abban az évben végzett elég jelentős selejtezés után/ 11 077 kötet. A leltározott folyóirat-állomány pedig 5422 kötet.

Az Egészségügyi Minisztériumhoz beterjesztett fejlesztési tervben, amely az 1971-1985 közötti három öt éves terv időszakára vonatkozóan foglalkozik a fejlesztés irányelveivel, az OOKDK vezetősége megállapította, hogy "A jelenlegi 624 m² területen a további fejlődés már nem lehetséges. Amennyiben az OOKDK helyiségi igénye nem elégíthető ki, úgy szakterületünkön a könyvtári és dokumentációs szolgálat fejlesztése a továbbiakban csak decentralizáltan képzelhető el, úgy, hogy nem az OOKDK, hanem más fejlesztendő könyvtár /elsősorban az egyetemek könyvtárai/ vennének át központi funkciókat. Ez természetesen nem kívánatos, a fejlődésnek sehol sem ez az útja". Ezzel ismételtén /mint az elmúlt tíz év alatt nem egyszer/ felhívtuk a figyelmet egy korszerű dokumentációs és könyvtári központ létesítésének szükségességére. Ezt a szükségességet egyébként az Egészségügyi Minisztérium illetékesei elismerik. Amikor 1960-ban az OOKDK megalakult, az Egészségügyi Minisztérium mint fenntartó, a Művelődésügyi Minisztérium mint szakirányítási szerv és az OOKDK vezetősége is tisztában volt azzal, hogy az újonnan megszervezett intézmény nem tud majd mindenben eleget tenni az előtte álló feladatoknak. Áthidaló megoldásként - amíg a megfelelő központot létrehozzák - az alapító rendelet és a szervezeti-működési szabályzat is leszögezi, hogy az OOKDK funkcióit a legnagyobb orvostudományi szakkönyvtárral, a Semmelweis Orvostudományi Egyetem Központi Könyvtárával szoros együttműködésben látja el. Ez a helyzet azóta is, minthogy az egészségügyi tárcának mind ez ideig nem állt módjában megfelelő volumenű és kapacitású intézmény létrehozása.

Az adott helyzet következtében az elmúlt időszakban arra törekedtünk tehát, hogy a könyvtári hálózatot a lehető legjobban szervezzük meg és ezt tegyük alkalmassá a tájékoztató tevékenységre is - az un. klasszikus könyvtári tevékenységen és szolgáltatásokon túlmenően. /És ezt kell folytatnunk mindaddig, amíg létrejön a korszerű dokumentációs központ, amely a napjainkban közismert központi szolgáltatásokkal el tudja majd látni az egészségügyi dolgozókat, mintegy 160 000 főt./

A MÓDSZERTANI OSZTÁLY TEVÉKENYSÉGE

A módszertani osztály irányítja az orvostudományi szakkönyvtári hálózatot, amely lényegében a könyvtárak háromféle kategóriáját foglalja magában: az orvostudományi egyetemek könyvtárait, a tanácsai egészségügyi intézmények könyvtárait és az országos jellegű szakintézetek könyvtárait. Az előbbi két típusba tartozó könyvtárak élén könyvtári alközpontok állnak /négy egyetem központi könyvtára, 5 fővárosi és 19 megyei un. vezető kórház könyvtára/; és ezekhez az alközpontokhoz összesen mintegy 370 kisebb könyvtár /klinikák, elméleti intézetek, kórházak, rendelőintézetek stb. könyvtára/ tartozik, amelyeket közvetlenül az alközpontok irányítanak. Az országos jellegű intézmények könyvtárait a módszertani osztály közvetlenül irányítja. E mintegy 400 könyvtár közül gyakorlatilag az alközponti könyvtárak és az országos intézmények könyvtárainak egy része alkalmas ma már arra, hogy tájékoztatási feladatokat is ellásson. /Itt jegyezzük

meg, hogy tájékoztatáson a dokumentációt és az információt, újabb keletű szakkifejezéssel: az informatikát értjük, nem pedig a hagyományos könyvtári tájékoztató tevékenységet./

Mint hogy az 1950-es években alig volt néhány valóban könyvtárnak tekinthető orvostudományi szakkönyvtár, az 1960-as évek első felében a könyvtárak megszervezésére és könyvtárosok kiképzésére esett a hangsúly. A könyvtárosok képzése és továbbképzése /az utóbbi években egyre nagyobb tekintettel az informatikára/ mindmáig a módszertani osztály egyik fő feladata; középfokú szaktanfolyamainkon mintegy 200 könyvtáros szerzett oklevelet. A továbbképzésben nagy szerepet játszik az 1960 óta negyedévenként megjelenő Az Orvosi Könyvtáros c. módszertani folyóirat.

A tájékoztatás fontos központi eszköze a módszertani osztályon szerkesztett külföldi folyóiratok retrospektív központi címjegyzéke /folyóirat KC/, valamint a külföldi könyvek lelőhely-katalógusa /könyv KC/, melyek alapján 1970-ben 236 ízben adott tájékoztatást az osztály.

A módszertani osztály irányítja a tőkés országokból történő állománygyarapítás hálózati koordinálását is. E tekintetben jó iskolát jelentett a kötött devizakeretek időszakai, amikor is a devizakeret elosztását használtuk fel a beszerzések koordinálására. Tekintettel azonban a központi dokumentációs szolgáltatások elégtelenségére, a tőkés országokból származó szakirodalom terén nem lehetett olyan koncentrációt megvalósítani, mint amilyen a szocialista országokban általában kialakult; biztosítani kellett, hogy jelentős folyóirat-volumen decentralizáltan, a hálózatban is rendelkezésre álljon. Mintegy 1550 folyóirat-féleségre fizet elő a hálózat kb. 6000 példányban. Ez átlag négyszeres beszerzést jelent, sokkal nagyobb, mint amilyen pl. Romániában vagy Csehszlovákiában van, ahol a folyóirat-spektrum meghaladja a 2000 folyóirat-féleséget, de a duplicitás kb. 2 körül mozog. /Megjegyzendő, hogy a világon megjelenő és értékesnek tartott orvosi-biológiai folyóiratok száma 3000-3500, az Index Medicus, a legszélesebb spektrumot feldolgozó dokumentációs kiadvány kb. 2500 folyóiratot dolgoz fel./ A kötött devizakeretek megszűnése óta a helyzet lényegében változatlan a folyóirat-állomány beszerzése terén. A nem devizaigényes szakirodalom /folyóiratok és könyvek/ beszerzésére nem tartottuk szükségesnek a koordinálást, e tekintetben gyakorlatilag elértük azt, hogy a hálózat könyvtárai mindazt beszerzik, amire szükségük van.

A tőkés országokból származó könyvek beszerzése a kötött devizakeretek időszakában évente 6000 körül volt, ez az utóbbi években elég jelentősen csökkent, 4000-4500 kötet körül van a devizaáttszámitási kulcs jelentős emelkedése következtében. Az orvosok igényei elsősorban kétségtelenül a folyóiratok beszerzésére irányulnak és e tekintetben a fenntartó szervek vállalják a drágulás következményeit; a probléma elsősorban a könyvek beszerzésénél mutatkozik meg.

A hálózat könyvtárainak munkájában a hagyományos könyvtári tevékenység dominál, amely azonban tíz év alatt nagyot fejlődött. A kölcsönzés az utóbbi öt év alatt mintegy megkétszereződött, az 1960-as

évek elején a könyvtárközi kölcsönzés még egészen elhanyagolható volt, az utóbbi években már 15 000 mű fordul meg évente könyvtárközi kölcsönzés keretében. 21 könyvtár bevezette a folyóiratok körözését: pl. egy megye területén koordináltan rendelt folyóiratokat a könyvtárak rendszeresen megküldik egymásnak.

Ami a tájékoztató munkát illeti, mintegy 20 könyvtárban végeznek témafigyelést, a reprográfiai eszközök hiányában azonban az eredeti dokumentumot küldik meg az igénylőknek. Mintegy 50 könyvtár vesz részt a fenntartó intézmény referáló tevékenységében /számos intézményben rendszeres referáló üléseket tartanak/: a szakirodalmat témák szerint válogatva a referensek rendelkezésére bocsátják. Néhány könyvtárban megkezdtek az írásba foglalt referátumok összegyűjtését és feldolgozását.

A DOKUMENTÁCIÓS OSZTÁLY TEVÉKENYSÉGE

A dokumentációs osztály kiadványai és szolgáltatásai a következők:

A Magyar Orvosi Bibliográfia 1957 óta jelenik meg, az első tíz évben évente négyszer, azóta hatszor. Nemzeti szakbibliográfia, teljességre törekvően feldolgozza a magyar szerzők műveit, beleértve a külföldi folyóiratokban megjelent közleményeket és a külföldön megjelent monográfiákat is. Ezenkívül közli a hazai kongresszusokon, szimpóziumokon elhangzott előadások bibliográfiai adatait.

A Hungarian Medical Bibliography évente egyszer jelenik meg két kötetben. Válogatva közli a Magyarországon megjelent közlemények bibliográfiai adatait és angol nyelvű referátumait. A szakirodalomnak mintegy negyedrészt öleli fel.

Gyógyszerészeti és Gyógyszerterápiás Dokumentációs Szemle. Az Országos Gyógyszerészeti Intézet könyvtárába járó mintegy 150 szakfolyóirat cikkeinek bibliográfiai adatait tartalmazza részletes szakbeosztásban. Évente négyszer jelenik meg.

Tájékoztató Külföldi Könyvekről. Évente négyszer jelenik meg, a kereskedelmi katalógusok alapján tájékoztatja a könyvtárosokat a folyó évben vagy a közeljövőben megjelenő monográfiákról a könyvrendelések elősegítése érdekében.

Tuberkulózis és Tüdőgyógyászati Referáló Szemle. Az Országos Kórányi TBC Intézet munkaközössége szerkesztésében a fontosabb külföldi szaklapokat referálja, negyedévenként jelenik meg.

Gyorstájékoztató Szolgálat elnevezéssel figyelőszolgálat működik, amely a megrendelőknek katalóguskartonokon hetenként küldi az OOKDK és a Semmelweis Orvostudományi Egyetem Központi Könyvtárába járó folyóiratokban figyelt témák bibliográfiai adatait. 1970-ben 57 témakörből szolgáltatunk adatokat, a szolgálat az év folyamán 15 594 adatot dolgozott fel.

Témafigyelő Szolgálat elnevezéssel referáló tevékenységet végünk bizonyos - elsősorban belgyógyászati és gyermekgyógyászati - témakörökből. A referátumokat ugyancsak kartonon küldjük havonta egyszer a megrendelőknek. A referensek szakorvosok /külső munkatársak/, akik a saját intézményük folyóiratbázisán kívül az OOKDK-ba járó folyóiratokat is feldolgozzák. 1970-ben 24 témakörből szolgáltatunk referátumokat, összesen 3070 adatot dolgoztunk fel.

Irodalomkutatások összeállítását megrendelésre készít az osztály. A megrendelési lapon feltüntetik a kívánt nyelvterületet is. Külön retrospektív igény nélkül a feldolgozás csak az utolsó 2-3 évre terjed, külön igényre azonban 10-15 évre visszamenőleg is feldolgozzuk az irodalmat. 1970-ben 665 irodalomkutatás készült összesen 19 779 tétellel.

Az irodalomkutatások jegyzékét megjelentetjük a Gyógyszereink c. folyóiratban /ezt a folyóiratot minden orvos díjtalanul megkapja a gyógyszergyárak központi propagandaanyagaként/, és ennek alapján az irodalomkutatások másolatai is megrendelhetők. 1970-ben 777 másolatot szolgáltatunk.

Az OOKDK-ban fordító szolgálat is működik, a fordítók külső munkatársak. A lefordítandó közleményeket az OOKDK-ba járó folyóiratokból jelöljük ki. 1970-ben 526 közleményt fordítottunk le. A fordítások címjegyzékét ugyancsak a Gyógyszereink c. folyóiratban tesszük közzé és a címjegyzék alapján fordításmásolatokat szolgáltatunk a megrendelőknek. 1970-ben 3164 fordításmásolatot rendeltek, az átlagos igénybevétel fordításonként tehát kereken 6. Az intézet 1971 óta bérfordítást is vállal a szokásos díjért.

A dokumentációs osztály megjelentette a hazai szakkönyvtárakban megtalálható külföldi folyóiratok lelőhely- és rövidítésjegyzékét, amely a hálózatban található folyóiratokról tájékoztat. A kiadvány az 1965-1970 közötti állományt dolgozza fel.

Az osztály - külső munkatársak bevonásával - referálja a Szovjetunióban megjelenő Medicinskij Referativnuij Zsurnal sorozatai számára a hazai szakirodalom válogatott anyagát.

1971-ben új szolgáltatás bevezetését kíséreljük meg: számos külföldi folyóirat tartalomjegyzékének sokszorosított másolatát elküldjük az előfizetőknek. A tartalomjegyzék alapján az eredeti közlemények másolatai is megrendelhetők. Egyelőre az igények jelentéktelenek, a szolgáltatást ennek ellenére megkezdjük abban a reményben, hogy ez az egyébként népszerű dokumentációs forma néhány év alatt a magyarországi orvostudományi tájékoztatásban is polgárjogot nyer majd. A tartalomjegyzék-másolatok szabadlappos formában készülnek és így a folyóiratok tartalomjegyzék-másolatait válogatva meg lehet rendelni.

A KÖNYVTÁRI OSZTÁLY TEVÉKENYSÉGE

A könyvtári osztály lényegében hagyományos könyvtári feladatokat lát el, feldolgozza a már említett 622 kurrens folyóiratot, és rendelkezésre bocsátja mind a belső dokumentációs munka, mind az olvasók és kölcsönzők számára. A könyvbeszerzés évi volumene viszonylag kicsiny, évi 600-700 kötet. Az intézetben rendes olvasóterem nincs, így a beiratkozott olvasók száma 1970-ben 544 volt csupán. A kölcsönzők száma 2906 volt. A könyvtár - a dokumentációs osztály munkatársaival együtt - elég jelentős szóbeli tájékoztató tevékenységet folytat, a tájékoztatások száma megközelítette 1970-ben az 5000-et. A könyvtári osztályon 1971 áprilisától egy Savin 220 típusú gyorsmásoló működik, mellyel a folyóirat-kölcsönzést kívánjuk helyettesíteni gyorsmásolatok szolgáltatásával, s egyúttal bizonyos mértékig a fotolaboratóriumot is tehermentesíteni tudjuk.

A REPROGRÁFIAI OSZTÁLY MUNKÁJA

Az orvostudományi szakkönyvtári hálózat reprográfiai felszereltség tekintetében rendkívül elmaradott. Az OOKDK felszereltsége valószínűleg kiemelkedik, de ez is rendkívül szerény, mindössze 1 Pyloris, 1 Romayor, 1 Rominor, 1 Durst mikrofilm felvétel-nagyító és egy-két kiegészítő berendezés áll a már említett Savin 220 gyorsmásolón kívül rendelkezésre. És ez is soknak számít, ha azt tekintjük, hogy az egész hálózatban még egy Pyloris /a Pécsi Orvostudományi Egyetem központi könyvtárában/, egy-két nedves gyorsmásoló /Dokufo, Lumoprint/, valamint egy mikrofilm berendezés /a Szegedi Orvostudományi Egyetem központi könyvtárában/ működik.

A reprográfiai üzem készíti az intézet valamennyi kiadványát, a sokszorosított oldalszám 1970-ben 1 627 264 volt.

A TÁJÉKOZTATÁS FEJLESZTÉSÉNEK IRÁNYVONALAI

A szakkönyvtári hálózat megalakulásakor az orvostovábbképzés struktúrájához alkalmazkodott, ennek megfelelően azokban az intézményekben szervezték meg a szakkönyvtári alközpontokat, amelyek az orvostovábbképzés szempontjából, az orvostovábbképzés rendszerében is irányító szerepet töltenek be. A hagyományos könyvtári munka és szakirodalmi ellátás szempontjából ez a rendszer és ez az elgondolás be is vált.

Az utóbbi években, a fejlődés következő lépéseként napirendre került az orvosok korszerűbb formában történő tájékoztatása. Mint az eddigi tapasztalatok is mutatják, ezzel a tevékenységgel a könyvtáraknak már csak szűkebb köre foglalkozhat, elsősorban egy jól működő központi dokumentációs intézmény szükséges. Az orvostudományi tájé-

koztatást tehát - mindenesetre a könyvtári hálózatra épülve - regionális alapon kellene megszervezni: az országos dokumentációs központ irányítaná /a hagyományosan működő nagyszámu könyvtáron kívül/ a regionális dokumentációs intézményeket. A regionális információs rendszer természetes központjai az orvostudományi egyetemek központi könyvtárai lehetnének, amelyeken kívül - szinte kiegészítésképpen - számításba vehető még egy-két megyei kórház könyvtára is.

Az információs rendszer tehát - szemben a szakkönyvtári hálózattal - viszonylag kevés, de jól felszerelt egységből állna. Budapesten az OOKDK és a Semmelweis Orvostudományi Egyetem Központi Könyvtára, vidéken a három egyetem és még legfeljebb három megyei kórház könyvtára foglalkozna a nagyobb felkészültséget igénylő tájékoztatási tevékenységgel. A szakkönyvtári hálózat többi egysége a szolgáltatások közvetítését, szétsugárzását végezné - a hagyományos könyvtári tájékoztató munkán kívül.

Mire van szükség? Az OOKDK és további 6-7 könyvtár kiemelt fejlesztésére, mert ezek az intézmények jelenleg lényegében csak olyan feladatokat tudnak megoldani, amelyek túlhaladtak és elégtelenek - akár a nemzetközi, akár a hazai szakdokumentáció fejlődésével vetjük is egybe a teljesítményeket.

Az OOKDK távlati fejlesztési tervének irányelvei elkészültek. Az Egészségügyi Minisztérium 1985-ig szóló távlati fejlesztési és beruházási terve most készül, valószínűleg az idén hagyják jóvá. E távlati tervben a lehetőségek mérlegelésével, a korszerű igényeket kielégítő és megfelelően működő dokumentációs központ létrehozására az V. ötéves tervben, tehát 1976-1980 között kerülhet sor, éspedig az Orvostovábbképző Intézet rekonstrukciójával és továbbfejlesztésével kapcsolatban. Az OOKDK új székházát is az Orvostovábbképző Intézet /OTKI/ területén helyeznék el és így még közvetlenebbül kapcsolódhatna az orvostovábbképzés központi tevékenységéhez. /Ez az elgondolás még egy égető kérdést oldana meg. Az egyetemi rangra emelt Orvostovábbképző Intézetnek nincs megfelelő könyvtára, ez a könyvtár jelenleg egy nagyobb kórházi könyvtárnak felel meg és semmiképpen sem tud eleget tenni az OTKI-ban folyó munka követelményeinek. Az új központi intézmény egyben ellátná az OTKI szükségleteit, tehát egy ötödik orvosi egyetemi könyvtár funkciót is./ Az új központ funkcióinak fejlesztését a távlati fejlesztési terv irányelvei az alábbiakban határozzák meg:

"A könyvtári részleg az olvasóforgalom lebonyolításán kívül a könyvraktár férőhelyének jelentős részében raktározó könyvtárat alakít ki; begyűjti a hálózatról a fölös, illetve elavult állományt, egy példányt raktároz, a többit értékesíti. Helyben gyorsmásolatokat ad a könyvtár anyagáról, elsősorban a folyóirat-közleményekről. Központi könyvtári funkciójának megfelelően a kurrens folyóirat-állományt a jelenlegi kétszeresére, több mint 1000 folyóirat-féleségre növeli és ebből az állományból a megrendelőknek folyamatosan tartalomjegyzék-, majd cikkmásolatokat szolgáltat. Ezzel jelentősen csökkenthető a hálózatban a tőkés országokból származó folyóiratok duplicitása.

A dokumentációs részleg tevékenységében a bibliográfiai kiadványok kiadásának fejlesztése minimális, mert ez iránt nem várható az

igények jelentősebb fokozódása. Jelentősen fejlesztendő azonban a folyamatos dokumentációs-információs tevékenység /kurrens tájékoztatás/, amelynek ki kell terjednie az orvostudomány egész területére. Ennek megfelelően a gyors-tájékoztatás és a témafigyelő szolgálat a jelenleginek /1971. évi/ legalább 6-8-szorosára, az irodalomkutatás a 4-5-szörösére fejlesztendő és meg kell kezdeni az összefoglaló szakirodalmi szemlék sorozatos kiadását is. A dokumentációs tevékenység bekapcsolódik az egészségügy központi computer programjába, szakirodalmi adatbankot épít ki /a szakirodalmi információkat a központi adattárolásba táplálja/, az OOKDK-ban pedig gondoskodni kell a visszakeresés perifériás lehetőségének megoldásáról. Megfontolandó a nemzetközi telezhálózatba való bekapcsolódás is.

A hálózati-módszertani részleg fejlesztését nem irányozzuk elő, az eddigi keretek közötti működése kielégítőnek látszik a továbbiakban is.

A reprográfiai üzem és fotolaboratórium a géppark legalább kétszeresére fejlesztésével az 1971. évinek mintegy háromszorosára fejlesztendő. A teljesítmény 50-60%-át bér munkával lehet lekötöni.

Az OOKDK bevételei az 1971. évinek mintegy az ötszörösére, a kiadásai mintegy a kétszeresére növekednek."

A regionális tájékoztatási központok fejlesztésére még nincsenek konkrétan kidolgozott irányelvek, ezek vonatkozásában is azonban minden irányú fejlesztésre van szükség, tehát mind a nyomasztó helyiség kérdése, mind a létszám, mind a gépi felszereltség fejlesztésére. Ez bizonyos mértékben összefügg az állami közigazgatás területi átszervezésével, mert amennyiben az 1985-ig terjedő távlati tervben a jelenlegi 19 megyei közigazgatási terület helyébe nagyobb regionális közigazgatási egységek lépnek, ezt a regionális dokumentációs szervezetnek is figyelembe kell vennie. Számításunk szerint az orvosi egyetemmel rendelkező városok /Szeged, Pécs, Debrecen/ regionális közigazgatási központok lesznek, rajtuk kívül néhány nagy, erőteljesen fejlődő vidéki városunk is. Ezekben a városokban működő egyetemi, illetve kórházi orvosi szakkönyvtárakban kell a regionális tájékoztatási központokat is kialakítani.

Tavaly még azt kellett mondanunk, hogy egyetlen orvosi egyetemen sincs megoldva a központi könyvtár helyzete. A Pécsi Orvostudományi Egyetem rekonstrukciója kapcsán azonban az idén megnyílt az új központi könyvtár és helyisége már megfelel a korszerű igényeknek. A többi egyetem rekonstrukciója is megkezdődött és 1985-ig befejeződik, ami azt jelenti, hogy valamennyi egyetemen korszerű könyvtárak is épülnek. Nyilván lehetséges lesz az is, hogy további 3-4 megyei kórházi könyvtár kibővítésére is sor kerülhessen a tájékoztatási regionális feladatok ellátásának biztosítása céljából.

Elegendhetetlenül szükséges természetesen a regionális tájékoztatási központok személyi állományának mennyiségi és minőségi fejlesztése is. Az egyetemi könyvtárak személyzeti állománya egyetemenként kb. 14 fő. Ez szűken-szorosan elegendő a jelenlegi hagyományos könyvtári szolgálat lebonyolítására. A munkaigényes tájékoztató szolgálat

azonban mennyiségi és elsősorban minőségi fejlesztést kíván. Jól képzett dokumentalistákra és fordítókra van szükség; az orvosok részvétele ebben a munkában elengedhetetlen. /Megjegyezzük, hogy az orvosok bevonása az informatikába mint főfoglalkozású tevékenységbe sokak előtt ma még elképzelhetetlennek látszik, pedig ez a munka nagyon is alkalmas idősebb - esetleg a nyugdíjkorhatárt már betöltött - orvosok foglalkoztatására. Az idősebb orvosok nyelvtudására és szakmai tapasztalataira, ismereteire igen nagy szükség van az informatikában, ők pedig fizikai teherbírásuknak megfelelő munkaterületet találhatnak./

Szükség van továbbá a regionális tájékoztatási központokban is gépekre, elsősorban reprográfiai berendezésekre és e berendezések üzemben tartásához megfelelő számú szak- és segédszemélyzetre.

Mindez jelentős fejlesztésnek tűnik, azonban elkerülhetetlenül szükséges, ha azt akarjuk, hogy az orvosok és egészségügyi dolgozók széles körének szakmai tájékoztatását, a továbbképzésükhöz szükséges ismeretek folyamatos áramlását - a műszaki terület központi és ágazati tájékoztatási tevékenységéhez hasonló módon - megvalósítsuk.

∴∴∴

SZÉKELY, S.: The National Medical Library and Centre for Documentation /OÖKDK/ and its information work

Set up in 1960, the National Medical Library and Centre for Documentation has a personnel of 31. Its close quarters do not meet modern requirements, thus its information activities are partly performed by its network libraries - mostly by means of traditional library methods. The network consisting of some 400 libraries is controlled by the Centre's methodological section. As regards information work, one essential responsibility of the Centre is to encourage the network libraries to acquire an appropriate amount and variety of documents. The network takes in some 1550 periodical titles, covering about 50 per cent of the world's significant medical journals.

The documentation section publishes four current bibliographic publications and one abstracting journal. Its current SDI-services supply the subscribers weekly with bibliographic cards and with abstracts every month, covering 57 and 24 thematic fields, respectively.

A yearly average of 600 to 700 literature searches are performed upon request. The Centre also maintains a modest translation service and offers some other services, too. Having outlined the activities of the library and reprographic sections, the paper gives the main features of expected development for 1975-1980.

The Centre's new headquarters are expected to have been finished by 1980, and besides assuming some nation-wide responsibilities, the new Centre will place special emphasis on meeting the information needs of the capital and of the Institute of Medical Extension Training. Information needs in the country will be met above all by regional information centres. According to plans, some 6 to 7 such centres will be needed, apart from the Budapest Headquarters. These regional centres will be developed primarily from the central libraries of the medical universities.:

§§§§§

СЕКЕЙ, Ш.: О Центральной библиотеке и институте информации медицинских наук (ООКДК)

Центральная библиотека и институт информации медицинских наук (ООКДК) создан в 1960 году, его личный состав 31 человек. Работа ведется при стеснительных, не соответствующих современным условиям, обстоятельствах, последствием чего центр выполняет свою информационную деятельность отчасти посредством библиотечной сети, управляемой им, отчасти традиционными библиотечными методами. Сеть, состоящая из 400 библиотек, управляется методическим отделом центра. Его важной задачей с точки зрения информации является стимулировать библиотеки на приобретение богатого выбора новых поступлений. В сети выпускается около 1550 разных журналов, что составляет приблизительно половину ценных медицинских журналов мира.

Документационный отдел издает текущие библиографические издания 4 типа и один реферативный обзор. Его служба по наблюдению текущих тем готовит для подписчиков библиографические карточки ежемесячно по 57 темам и рефераты ежемесячно по 24 темам. Ежегодно составляются 500 - 700 обзоров, на основе изучения литературы. Имеется маломощная служба переводов и другие службы. Показав коротко деятельность библиотечного и репрографического отделов, автор занимается ожидаемым развитием в 1975-85 гг. В это время будет построено новое здание центра. Задачей нового центра будут удовлетворение будапештских запросов и требований Института по повышению квалификации врачей и продолжение некоторых государственных служб. В провинции в первую очередь региональные информационные центры будут удовлетворять запросы. По планам, кроме центра, нужно будет еще 6 - 7 региональных центров, создаваемых на основе развития центральных библиотек медицинских университетов.

=
=
=

SZÉKELY, S.: Die Landesbibliothek und Dokumentationszentrale für Medizin /OOKDK/ und ihre Informationstätigkeit

Die Landesbibliothek und Dokumentationszentrale für Medizin /OOKDK/ wurde im Jahre 1960 gegründet, ihr gegenwärtiger Personalstand beträgt 31 Personen, ihre Räumlichkeiten sind veraltet und eng, demzufolge versieht sie ihre Informationstätigkeit teilweise durch das von ihr geleitete Fachbibliotheksnetz - grösstenteils mittels traditioneller Methoden. Das aus etwa 400 Bibliotheken bestehende Netz wird von der Methodologischen Abteilung geleitet. Hinsichtlich der Information kommt ihr die wichtige Aufgabe zu, die Erwerbung entsprechender Dokumenten anzuregen. Etwa 1550 Zeitschriften werden durch das Netz bezogen, d.h. etwa 50% der wertvollen medizinischen Zeitschriften der Welt.

Die Dokumentationsabteilung veröffentlicht vier laufende bibliographische Publikationen und ein Referateblatt. Der laufende Themenbeobachtungsdienst liefert den Bestellern wöchentlich bibliographische Karten und monatlich Referate von 57, bzw. 24 Themenkreisen. Sie stellt pro Jahr 600-700 Literaturrecherchen zusammen. OOKDK verfügt über einen bescheidenen Übersetzungsdienst und bietet auch noch einige weitere Dienstleistungen.

Nach der kurzen Beschreibung der Tätigkeit der Bibliothek und der Reprographischen Abteilung befasst sich der Artikel mit der zu erwartenden Entwicklung zwischen 1975 und 1985. Zu dieser Zeit wird der geplante Neubau von OOKDK fertig; im neuen Zentrum wird das Hauptgewicht auf die Erfüllung der hauptstädtischen Ansprüche und der des Fortbildungsinstituts für Ärzte gelegt werden. Ausserdem werden einige Dienstleistungen auf Landesebene aufrecht erhalten. In der Provinz werden in erster Reihe regionale Informationszentren die Ansprüche erfüllen. Dem Plan gemäss wären ausser dem Zentrum weitere 6-7 regionale Zentren nötig - hauptsächlich durch den Ausbau der Zentralbibliotheken der medizinwissenschaftlichen Universitäten.

